کنیاں

ثروت محی الدین

کتیال

ثروت محی الدّین

فیروز سنز (پرائیویٹ) لمیٹڈ
لاہور۔ راولپنڈی۔ کراچی

بار اوّل ---------- ۱۹۸۹ء

مطبع ــ فیروزسنز لاہور

مجلّد ـــ ISBN 969 0 00975 3

کہے حسین فقیر سائیں دا، اسیں ٹمن ٹپ نکلیا سے

کنیاں پئیاں دھرتی اُتے سوہندی مہک مچے

پیار دا چھٹّا جد پے جائے تن من رنگ بھرے

نوٹ : ایس کتاب وچ 'پانی'، وچ آون والے 'ن' (اڑون) دی شکل ݨ رکھی گئی اے۔ پانی نوں
پاݨی لکھیا گیا اے۔ تے جاون نوں جاوݨ۔

ہوندا Hour-glass

جدوں پہلے بندے کسے رُکھ دی ٹہنی توڑ کے زمین وِچ گڈی تے اوہدے پرچھانویں توں پہراں دا ٹیوا لایا، اودوں لوکائی وِچ دُھم پے گئی پئی ہُن مَنکھ ویلے دا جانُو ہو گیا اے۔ فیر ویلے دی نِکی ونڈ کرن واسطے اوہنوں Hour-glass دے نکّے وچوں گزاریا گیا۔ اِنج وقت ریزہ ریزہ ہو کے بِلوری شیشے دیاں کِناریاں وِچ کیلیا تے گیا، پر کِسے ایہہ نہ سوچیا پئی حساب نال تے ایس دوہرے پیمانے دے بھرے خانے توں ساری ریت جدوں کِر کے سکھنے خانے وِچ جمع ہو جاندی اے، اک ساعت دا ڈنگ پُورا ہو جاندا اے۔ پر اِک بندے نوں ایہہ اِکو ویلا صدیاں توں لما لگدا اے تے کِسے ہور نوں اِک پل۔ وقت نوں اساں حیاتی دا پیمانہ تے مِنھ لیا اے، پر وقت دا آپنا پیمانہ کیہہ اے؟

کدی کوئی ہوئی ورتی وقت دے نکّے وچوں لنگھدی ای نہیں، کیوں جے وقت دُوریاں تے مِن سکدا اے پر ایہہ ڈُونگھائیاں دا تھَوہ نہیں لا سکدا۔ حیاتی وِچ ذی رُوح اُتے جو واپردی اے، اوس گھڑی انج لگدا اے جِنویں کِسے اَنھے کھُوہ وِچ وٹّا وگاہ ماریا ہووے تیئیں قیاس کرو، جے کھوہ دا ٹُب لبھن اَوکھا ہووے تے وٹّے دا وزن کرن توں کیہہ حاصِل؟ خواباں نوں کِسے گھڑی دی سوئی نال نہیں بدھا جا سکدا۔ خیالاں نوں وقت دے ہندسیاں دے گھیرے وِچ نہیں گھیریا جا سکدا۔ جے اِنج نہ ہُندا تے اج کسے Chronometer راہیں بیتیاں گھڑیاں دا حِساب کر کے کوئی حِساب داں تے دَس ای دیندا: اصحاب کہف رضؓ کِنیاں گھڑیاں، کِنے ورہے، کِنے قرن غار وِچ سُتے رہے؟

بیتے ویلے دیاں یاداں نُوں شاعراں پچھلی بہار دے پھُلاں ہار گیتاں دیاں لڑیاں وِچ پرویا اے، پر بہُت گھٹ گیت کاراں وقت دا اندر پھرول کے ویکھیا تے وکھایا اے۔ ہتھاں دیاں اُنگلاں وچوں ریت وانگر بھُر بھُر کرن والے وقت دے اندر جھاکنا اونا ای اوکھا اے جناں سپ نوں کیلنا۔ سپ کیلن نُوں ماندری کول منتر دی ہونا چاہیدا اے تے مَنکھ وی۔ وقت دا گھُنڈلاہ کے اُوہدے اندر جھاکن لئی حِس کیڑ دیاں طرباں پُوریاں

سُر ہوݨیاں چاہیدیاں نیں تے نالے سوچ اُڈاری لئی اسمان وی کھُلا چاہیدا اے ۔ ایہہ حیرانی دی گل اے پئی شاعری دا ایہو جیہا نازک احساس تے فلسفے دے رنگ دی ایہہ سجری سوچ سانوں پنجابی دی اک نویں شاعرہ وِچ بلدی اے ۔

ثروت محی الدین دیاں پنجابی نظماں دی سوچ زندگی بارے اک ذاتی فلسفے دے سومے توں پھُٹدی اے، تے ایس انگ دی سوچ وِچ ویلے دے کئی رُوپ دِسدے نیں ۔ پر ایہہ اوہ ویلا اے جیہڑا ڈھونسا مار جگاندا نہیں، ٹِک ٹِک کر ترِبھکاندا نہیں ۔

اِک تھاویں ویلے دے چڑھدے دِیوُ ہنہ دل بنجھ لا کے ایہہ سُوجھلے دی اُڈیک وِچ اِنج اَونسیاں پاندی اے ۔

دن دے چڑھیاں کیہڑے ویلے
سِر تے سُورج آنا اے
کون جانے کلیاں نے
کد کھِڑ کے پھُل بن جانا اے

خبرے کِنیاں وقتاں کولوں
کِناں ویلا لنگھݨ تائیں
اِنجے ای دنیا دے اُتے
رُتاں آنا جانا اے

ایس جس کیڑ دُمی شاعرہ دا وقت بارے اِک ہور خیال انج منظوم ہویا اے ۔

لکھ ہزاراں صدیاں لنگھݨ
بندے جس پَل اندروں جیوݨ

اوس اِک پَل وِچ جیوندیاں ہویاں
اکھیاں راہیں اندر لنگھن
دن سونتے رنگ

رنگ جیہڑے ہَولی ہَولی
رنگدے جاون جندڑی ساری
جیون مُمکن مگروں وی
آپنے پچھے چھڈدے جاون
آپنی ساری لالی

ایہو اَزلی اَبدی رنگ نیں، جیہڑے کِسے Hour-glass وِچ نہیں میوندے، جیہڑے کِسے Metronome دی تال وِچ نہیں بجھدے۔ ایسے کرکے ایہہ وقت دی پکڑ توں باہر رہندے نیں۔
آخری نظم، جہنوں ایس کتاب دا Epilogue آکھیا جا سکدا اے، ایس بھیم نوں کھول کے بیان کر دی لے

ویلا کیہہ اے کوئی نہ جانے
کیہنے ایہدے ڈھنگ پچھانے
دن، مہینے، سال تے صدیاں
پہر، گھڑی تے پَل دو پَل

کُجھ گھڑیاں صدیاں توں لمیاں
کُجھ صدیاں اِک پَل
آپنی آپنی ہِت مطابق
ویلا ٹپدے لوک

ثروت نے ویلے بارے آپنے خاص تصور توں ہٹ کے لنگھیاں ورہیاں دیاں یاداں دے سوہلے وی گائے نیں۔ ایہہ خالص شاعرانہ روایت دی جذبیاں توں لبریز نظم آپنے کُھلی بہار دے آلے دوالے تے اکھراں راہیں منظر کشی دی عمدہ مثال اے۔

ہاڑ بہارے
لوڈھے ویلے
گھنیاں پتراں تھلے
گُوہڑی چھانویں
ٹکیاں ہوئیاں
چڑیاں دی آواز

ہَولی ہَولی
لنگھیاں ورھیاں دے گیتاں وِچ
ڈھلدی جاندی اے
کَنّاں دے وِچ
سبھے تاناں
جیہڑیاں اِنج لگدا سی
جیویں بُھل گئیاں نیں
مُڑ کے آون لگیاں

اکھیاں سامنے
سبھ تصویراں

کنیاں صاف
تے کنیاں نیڑے
دِسݨ لگ پئیاں

چڑیاں دے گیتاں وِچ خبرے کیہہ سی!

ایہو جیہی تصویر تے ایہو جیہا گیت — پنجابی شاعری پڑھن والیاں نہ پہلوں ویکھی نہ پہلوں سُنیا — پر بی بی ثروت دِی تے پہلوں آپݨیاں نظماں ئے کے نہیں سی آئی - ہر شاعر دی آپݨی آواز ہُندی اے - ہر شاعر دی آپݨی نظر ہُندی اے - جو اوہ ویکھدا نہیں، وکھا نہیں سکدا، سُنا نہیں سکدا - ثروت دا احساس تیز اے، پر ایہنے آپݨے احساس نُوں سوچ دی آب دِتی اے - جتھے جذبے نُوں زبان دِتی اے، اوتھے نسائیت تے نازکی دے انگاں نُوں ستواں پردہ نہیں چُکیا -

ثروت دا پنجابی ادب دے ویہڑے وِچ پَیر پاݨا کُجھ اچرج جیہی گل اے - ایہہ انگریزی طرز دے سکُولاں وِچ پڑھی تے اُچیاں گھراں دے رواج مطابق پہلوں ماپیاں دے گھر تے فیر سُسرال وِچ اُردو تے انگریزی بولدی پڑھدی رہی - پنجابی بول چال راہیں آپݨے آپ نوں ایس بولی دے نیڑے لیاؤن ول پہلے قدم چُکے تے اپریل ۱۹۸۴ء وِچ پہلی پنجابی نظم لکھی - ایہہ ثروت دے دِل دی آواز سی، ایہدی رُوح دا سینہا سی - ایہنے پنجابی دی کلاسیک شاعری توں متاثر ہو کے آپݨے لئی ایہہ راہ نہیں چُݨیا - ایہنے پنڈ دی رہتل دے بھار تھلے آ کے آپݨے ہاں دی ہواڑ کڈھن واسطے شعر نہیں جوڑے - ایہنے پنجابی زبان دے بھرے بھنڈار وچوں آپݨی پسند دے حرف چُݨ کے اوہناں نوں نظماں وِچ ورتن لئی شاعری نہیں کیتی - کیوں جے ثروت ایہہ کر ای نہیں سکدی - پنجابی وِچ شعر کہݨ توں پہلے ایہناں نظماں دی شاعرہ پنجابی دے عظیم صُوفی شاعراں دے کلام بارے اُوناں ای جاݨدی سی جِنی کوئی انگریزی سکُولاں دی پڑھی لکھی، گھر آئے مہماناں نال اُردو بولݨ والی، لاہور دے سِول ایریا وِچ رہݨ والی بی بی جاݨدی اے ۔ ایہہ ہور گل اے پئی جدوں پنجابی شاعری دی چیٹک

لگ گئی تے ثروت نے ہیر وارث شاہ تے ہور پنجابی صُوفی شاعراں دا کلام بڑی توجہ نال پڑھیا) بی بی ثروت شہر دی جم پَل اے تے پنڈاں دی فضا یاں پنڈاں والیاں دے وِہار بارے اوہدا کلام اوہدی تِکھّی سوچ تے اوہدی دُوربین نظر دا ثمر اے۔

کسے پارکھ اک نظم اُتے بحث کردیاں ہویاں آکھیا سی پئی شاعر آپنے آل دوالے اُتے انج نگاہ رکھدا اے جنویں کِسے آبدوز کشتی دے کپتان سمندر دی تہہ وِچ Periscope دی نلکی راہیں دُھر اُتے کھُلے سمندر دیاں لہراں تے نِیجھ لائی ہووے۔

ثروت بڑی سُچجّی شاعرہ اے، پر فیر وی اوہ نری آپنے کن کھول کے تے آپنیاں اکھاں اُگھیڑ کے ای آپنی شاعری دے پُھٹدے سومیاں دی سُوہ نہیں لا سکدی، کیوں جے اوہدیاں رنگ رتیاں پُھلکاریاں جیہیاں نظماں وِچ نِسریاں کنکاں، ہرے بھرے کھیت تے گھنیاں پتراں دی گُوہڑی چھاں وِچ لُکیاں چڑیاں اوس باری توں بہت دُور نیں، جدھے وِچ سَنج صباح ثروت پُرے دی واء دا سینہا لین آ بیٹھدی اے۔ قدرت دیاں ایہہ ان مُلّیاں سوغاتاں اودوں اوہدی جھولی پیندیاں نیں، جدوں اوہ آپنیاں سوہیلیاں سوچاں نوں اوہناں دی اگوائی لئی گھلدی اے۔ اَن وِیکھی، اَن چھوہی آپے اوہدی سوچ دی انگلی لگ ٹُردی اے۔

ایہناں نظماں وِچ کوئی ہیئت دا تجربہ نہیں کیتا گیا، کوئی زبان دیاں باریکیاں توں کم نہیں لیا گیا۔ ایہہ عام بول چال دی زبان وِچ سِدھیاں سادیاں نظماں نیں۔ حرفاں دی چوݨ بارے دُوجی رائے ہو سکدی اے پر جنویں حرفاں آپنے معنیاں نال اِنصاف کیتا اے اوہدے نال مضمون دا حق ادا ہو گیا اے۔ نِکیاں نِکیاں نظماں وِچ وڈے وڈے مطلب بیان ہوئے نیں تے شیشہ ہو کے سامنے آئے نیں۔ ایہہ شاعرہ دے اِظہار دی صفائی تے خلوص دا نتیجہ اے۔

جذبے دی شاعری کردیاں ہویاں جدوں ثروت عشق پیالہ پِین دی گل کردی اے تے کیہو جیہے رنگ کِھڑدے نیں۔

وِچ پنگھوڑے لیندے ہُوٹے
سُتیاں نِنگھی رات

سجری چڑھی سویرتے اُٹھ کے
بڑیاں رِیجھاں نال
پُھلاں اُپروں اوس دے قطرے
پوے ہتھاں نال
کٹھے کر کے عِشق پیالہ
بھریا چاواں نال

چُن کے کلیاں پا کے گجرے
ہتھیں چُک پیالہ
گھُٹ بھریا تے ٹھنڈ کلیجے
پے گئی اِکو وار

چڑھدی دُھپ دیاں کِرناں رنگیا
ویکھن دا انداز
رنگ چمکدے چار چوفیرے
ڈِٹھے پہلی وار

سِخر دوپہرے تپیا ویلا
پُھل گئے کُملا
رنگ وی پھِکے پے گئے سارے
تپدیاں دُھپاں نال

اندر دے پر رنگ نہ اُترے
رہیا تن من لال
دِن ڈھلیا پر دِل دی ٹھنڈک
گھٹی نہ ویلے نال

ثروت جد ایہناں جذبیاں دی مٹھی اگ دے نگھ نال آپنے اندر دا ٹھار بھندی اے تے اوہدی سوچ اوہناں فقیراں دی سنگت نال آپے سانجھی ہو جاندی اے، جنہاں دے اگے اگے اک لال بانے والا مست الست نچدا تے گونڈا جاندا اے:

مائے نی میں کِنوں دَساں درد وچھوڑے دا حال
دُھواں دُھکھے میرے مُرشد والا جاں پھولاں تاں لال

ایسے کیفیت وِچ اَج دی گھڑی دی شاعرہ کجھ ازلی ابدی جذبیاں دی رُوح نال ساڈی جان پچھان کرائی اے۔

نگر نگر میں پھری ڈھونڈیندی
چین نہ کِدھرے ملیا
چُپ دی چھانویں بہہ کے جس دَم
دل دے اندر تکیا

رنگ اجیہے ڈِٹھے اندر
سبھ جگ چانن بھریا
رُوح دے پنچھی گیت سُنایا
سُر ساہواں وِچ رَلیا

ثروت دی شاعری دی ایہہ رُوحانی کیفیت فطرت دے نظاریاں تے قدرت دے کرشمیاں بارے نظماں وِچ بھرویں تاثر نال اُبھر کے سامنے آؤندی اے۔ پھُل بُوٹے، چیتر رُت تے چڑیاں ایہناں نظماں دا سوہنا

آلا دوالا بھندے نیں تے حرفاں نوں حُسن تے مُلائمی عطا کرن دے نال نال قدرتی منظراں دل وکھن نوں دریچے کھولدے ہن۔ اِک ایہو جیہی نظم اے۔

ڈھلدی دُھپ دیاں لمیاں کرناں
ٹکدا دِن چمکارن
ہوا چ ہلدے پتیاں اُتے
لِشک سُنہری چاڑھن

لنگھدیاں عمراں وِچ
اوہ آپنی سُرخی بھردیاں جاون
سوچاں اُتے
رنگ گلابی دا اوہ چھٹا مارن

ایہہ نیں اِک سُگھڑ سیانی، سوچ سمجھ کے پرکھن والی بی بی دے کجھ بول، جیہڑی سوچ سمجھ کے پرکھن مگروں کہن دی ہمت وی کردی اے۔

کِنے تھوڑے بندے
جیہڑے ڈونگھے راز حیاتی دے
سوچ سمجھ کے پرکھن مگروں
کہن دی ہمت کردے نیں

سجاد حیدر
۶۶ جے، ماڈل ٹاؤن لاہور

۱۸۔ فروری ۱۹۸۹ء

اِک دو گلّاں

ثروت دی پہلی کتاب صرف اوسے دی پہلی کتاب نہیں بلکہ پنجابی زبان وِچ ایہہ سطراں میرا وی پہلا لیکھ اے۔ ایس وِچ حیرت دی گل تے ضرور اے فیر وی چونکہ ثروت دا اصرار سی بلکہ حکم سی ایس واسطے آپنی بے بضاعتی دے باوجود میں اوہناں دی گل نہیں موڑ سکیا۔ لکھنا تے مینوں اُردو وِچ چاہیدا سی پر مینوں کجھ چنگا نہیں لگا کہ میں پنجابی نظماں دے بارے پنجابی دی بجائے کسے ہور زبان وِچ لکھاں۔ میں ثروت دیاں نظماں اک دو واری ثروت دی زبانی ہی سُنیاں نیں، ایس توں اگے کسی اخبار یاں رسالے وِچ نہیں پڑھیاں۔ 'کنیاں' دے ناں تھلے ایہہ ساریاں نظماں پہلی وار کتابی شکل وِچ چھپ رہیاں نیں۔ ایس واسطے نہ تے میں ایہناں تے کوئی تبصرہ پڑھیا اے تے نہ کوئی مضمون۔ ایس لئی میرا جو کجھ کہنے نوں جی چاہ رہیا اے اوہ بالکل بلا واسطہ اے۔

سچی گل تے ایہہ اے کہ ایہہ نظماں سُن کے مینوں اِنج لگا کہ ایہہ آواز میں پہلے نہیں سی سُنی۔ ثروت نے 'کنیاں' دا استعارہ پانی توں لِتا اے جیہڑا زندگی دا سرچشمہ اے۔ ایہہ بونداں چاہے ارماناں دی شبنم ہون یاں محرومیاں دے اتھرو۔ بھانویں دُکھاں دے سیلاب ہون یاں سُکھاں دیاں نہراں۔ دُفت دا ٹھاٹھاں ماردا سمندر ہووے یا لجیاں دیاں پھوہاراں۔ ایہناں وچوں ای زندگی پُھٹدی اے، پُھلدی پُھلدی اے تے فیر ایہناں دے بہاؤ تے کاغذ دی بیڑی وانگ انجانیاں منزلاں وِچ اکھاں توں اوجھل ہو جاندی اے پر رہٹ دے چکر دی طرحاں اک ڈول خالی ہوندا تے دوجا بھریا بھرایا اُپر آجاندا اے۔ ایہو ای ثروت دی شاعری دی Theme اے۔ اس دیاں نظماں "امبر اُتے تارے چمکن" "دن اِنج دوڑے" "رُت بدلی" تے ہور ایہو جیہیاں کافی ساریاں نظماں ایسے سوچ دیاں موتاں نیں۔

اک چیز جیہڑی مینوں دلچسپ لگی اوہ ایہہ اے کہ شاعرہ نے شاہ حسینؒ، بُلھے شاہؒ وارث شاہؒ، سلطان باہوؒ تے خواجہ غلام فریدؒ ہوراں جیہے پنجابی دے وڈے صوفی شاعراں نوں اوپری نظر نال نہیں ویکھیا بلکہ جی جان، تے عشق ہتے عقل نال پڑھیا اے۔ بلکہ آپنے وجود وِچ جذب وی کیتا اے۔ اس دی نظم "میں وَنجھلی" مولانا رومیؒ

دی مثنوی دے شروع دے بیت "بشنو از نے چوں حکایت می کُند" جنہوں تسیں مثنوی دی تشبیب کہہ سکدے او تے بعد دیاں نظماں دی بُنیاد سمجھ سکدے او، کجھ اوسے قبیلے دی ایہہ نظم وی لگی۔ البتہ ایس نظم دے استعاریاں نوں ورتن وِچ ثروت دا آپنا وجود وکھرا نظر آندا اے۔ ثروت نے تصوف نوں زندگی دا مثبت زاویہ دے کے آپنی سوچ نوں اک جیوندی جاگدی تے اجکل دی زندگی دی علامت بنا دِتا اے۔ "پکیاں کندھاں شُاماں پئیاں" تے ہور کجھ ایس قبیل دیاں نظماں دے وِچ اُوس نے اج دی زندگی دی لالچ تے لوبھ دے آپنے بنائے ہوئے بندی خاناں دی گھٹن تے اذیت دیاں تصویراں کھچیاں نیں۔

اِک گل ہور جیہڑی میں محسوس کیتی اے اوہ ایہہ اے کہ ایس شاعرہ دی رُوح دا بندھن Nature نال اتنا جُڑیا ہویا اے کہ ایس نوں کائنات دی ہر چیز آپنے وجود دا دُوسرا حِصّہ نظر آندی اے۔ ثروت نے Nature نوں اتنے قریب تے اتنے عاشقانہ جذبے نال ویکھیا اے کہ "تومن شُدی من تو شُدم" دا عالم نظر آندا اے۔ اوہدیاں نظماں "چار چوفیرے دی ہریالی" تے "چُپ پہاڑاں اندر لکیاں ڈونگھیاں وادیاں"، ایس کیفیت دی تصویر نیں۔ جس شدت نال اوس نے Nature نال آپنی وابستگی دا اظہار ایہناں نظماں وِچ کیتا اے اوس توں ودھ Wordsworth تے Coleridge نے شائد ای کیتا ہووے۔

خود ویلا اک ایسا بھرپور استعارہ ثروت دیاں نظماں وِچ اے جس نے اوہنوں چارے پاسیوں آپنے گھیرے وِچ لِتا ہویا اے۔ ایتھے آ کے زمان و مکان دیاں سرحداں اِک طرف تے ٹٹدیاں نظر آندیاں نیں تے دوسرے پاسے مِلدیاں نظر آندیاں نیں۔ چنانچہ ایہہ بڑی حیرت تے مشکل دا مقام اے جِس وِچوں ثروت دی روح گزردی اے

اِک گل ہور جیہڑی میں کہنا چاہندا اوہ ایہہ اے کہ ثروت حرفاں نوں ورتنے دا ہُنر جاندی اے۔ ایس لئی اوہدیاں سوچاں بغیر کِسی مشکل دے لفظاں دے قالب لبھ لیندیاں نیں۔ جس دے سبب اوہدے مصرعیاں وِچ روانی تے تاثیر تے زور اے۔ میرا خیال اے کہ ثروت دی ایہہ نکّی جیہی کتاب پنجابی ادب دیاں وڈیاں وڈیاں کتاباں دے نال رکھی جا سکدی اے۔

احمد فراز

اسلام آباد۔ ۵۔ فروری ۱۹۸۹ء

کُڑیاں چِڑیاں
کِھیڈن کِھیڈاں
کِکلی گِدھے پاون

ناچ نہ بدلن
گِیت نہ بدلن
مطلب بدلدے جاون

○

مینہ وریہا

تے پیاسی دھرتی

رَج رَج پانی پیوے

خُوشیاں مانے

ایہہ نہ جانے

وریہدا مینہ تے مُک جاناں اے

گھُٹ گھُٹ پیتا پانی

اندروں اندر رَجدا ہویا

کِدھروں کِدھر لنگھ جاناں اے

دُور کدائیں

ٹھاٹھاں ماردے

پانیاں دے وِچ رَل جاناں اے

مینہ جد مُکیا
نہاتی دھوتی
ہسدی دھرتی
مُڑ کے سُک گئی

اوہ کیہ جانے
مینہ دے مُکن مگروں بھانویں
اُپروں اوہنے سُک جانا اے
اوہدے اندر لُکیا ہویا
دانہ دانہ
پُھٹ پینا اے

دن رانج دوڑے
گئی رات دے پچھے
جیویں جے لڑ چُھٹیا
تے گُم جائے گا
اوہ ویلے دے دریا وِچ
ویلا
جیہڑا وگدا جائے صرف اگیرے

وَیہندا ویلا
بی پُھٹدے
تاں رُکھ اُگدے
پُھل جد مُکدے
فیر ای پھل پکدے

ہر شَے
وِیلے وِچوں لنگھدیاں
اوس وِیلے دِیاں تیز ہواواں
تپدیاں دُھپاں
ٹھنڈیاں چھانواں
وِچوں لنگھ کے
نویاں راہواں
تے پَے جاندی
راہواں
جِتھوں اِکّو وار اے لنگھنا

پیر کدیں کدائیں
کولوں لنگھدِیاں
آپنا آپنا پینڈا کٹدِیاں
کِدھروں آندِیاں
کِدھر جاندِیاں
کُجھ شیواں
بس کھَیہندِیاں کھَیہندِیاں
اِک دوجے دِیاں موڑن راہواں
جِتھوں
اگے مُڑنا ہوسی !

○

لکھ ہزاراں صدیاں لنگھن
بندے جِس پَل اندروں جیون
اوس اِک پَل وِچ جیوندیاں ہویاں
اکھیاں راہیں اندر لنگھن
وَن سوَنّے رنگ

رنگ جیہڑے ہَولی ہَولی
رنگدے جاون جندڑی ساری
جیون مُکن مگروں وی
آپنے پچھے چھڈدے جاون
آپنی ساری لالی

○

چار چوفیرے دی ہریالی
وَل جو تکیا
تے انج لگیا
ایہو میں ہاں
میرے وچ ایہہ
رلیاں گٹھی ہوئی
اندر باہر سبھ اِکے ہویا
فرق رہیا نہ کوئی

ایس ہریالی وِچوں ای آئی
کجھ چِر لئی ، ایہہ صورت پا کے
ہسدے وسدے جگ وِچ آگے

پچھلے لنگھیاں نال
اوہ آون والیاں نوں
بس جوڑن آئی
وگدی سوچ دے ہڑھ وچ رُڑھ کے
ڈونگھیاں گلاں لوڑن آئی

وکھری ہو کے صورت نالوں
مُڑ اوتھے ای ٹُر جانا اے
مٹی دے وچ ہونا مٹی
ہوا چ ساہ نے رَل جانا اے

○

وِچ پنگھوڑے کَیندے ہُوٹے
سُتیاں لنگھی رات
سجری چڑھی سویر تے اُٹھ کے
بڑیاں رِیجھاں نال
پُھلاں اُپروں اوس دے قطرے
پولے ہتھاں نال
کٹھے کر کے عشق پیالہ
بھریا چاواں نال

چُن کے کلیاں پا کے گجرے
ہتھیں چُک پیالہ
گھُٹ بھریا تے ٹھنڈ کلیجے
پے گئی اِکو وار
چڑھدی دُھپ دیاں کِرناں رنگیا
ویکھن دا انداز
رنگ چمکدے چار چوفیرے
ڈِٹھے پہلی وار

سخر دوپہرے تپیا ویلا
پُھل گئے کُملا
رنگ وی پھکّے پے گئے سارے
تپدیاں دُھپاں نال
اندر دے پر رنگ نہ اُترے
رہیا تن من لال
دِن ڈھلیا پر دل دی ٹھنڈک
گھٹی نہ ویلے نال

○

ہانیاں نال ای سبّھے کھیڈاں
ہانیاں نال ای ہاسے
ہانی ہوون نال تے لگدے
چنگے سارے پاسے

کلّم کلّا کوئی کجھ نہ
لگھ نہ اوہدے پلّے
جد تیکر کوئی نال نہ ہووے
کیہہ رووے کیہہ ہسّے

○

ایڈی وڈی دنیا دے وِچ
کِنّے تھوڑے بندے نیں
جیہڑے اِک دوجے دی گل نوں
سُندے اَتے سمجھدے نیں

کِنّے تھوڑے بندے
جیہڑے ڈُونگھے راز حیاتی دے
سوچ سمجھ کے پرکھن مگروں
کہن دی ہمت کردے نیں

جیہڑیاں گلّاں جس پچھانے
مونہوں کہندے ڈردے نیں
ڈر دا خول چڑھا کے اُتے
لوکی سچ چھپاندے نیں

سچیاں گلّاں کہن سُن نال
کِنّا سُکھ پا جاندے نیں
جیہڑے اِک دوجے نال رَل کے
دُکھ تے درد ونڈاندے نیں

○

ایہہ سُفنا
جیینہوں میں جیئون آکھاں
ایہہ سُفنا مینوں پیارا

کُھلیاں اکھیاں
سُفنے وِچ تصویراں تکن
دُھند ولیٹیاں تصویراں
وِچوں تعبیراں لبھن

جان پچھانن شکلاں نوں
تے پیار ودھاون گوُہڑا
سجناں مِتراں دے سنگ رَل کے
جیئون لنگھاون پُورا

جاگن مگروں خبر ے
سُفنا یاد رہوے یاں بُھلّے

اِک بغیچہ پُھلاں دا
ہر دل دے اندر
بھریا ہویا رنگ برنگے پُھلاں نال
لُکیا ہویا
آپنیاں ای نظراں توں
ڈھکیا رہندا وَن سوَنّے پتراں نال

کیئیں راہواں دوروں نیڑیوں لنگھدیاں نیں
کِنے رستے آسے پاسے جاندے نیں

آپنے دل دیاں راہواں اُتے ٹُردے ٹُردے
کیئیں اِک دروازے اگے آ جاندے نیں

کھول کے تہوں جیہی اوہنوں
لنگھ جاندے نیں
اندر دے رنگاں وِچ جا کے
گُم جاندے نیں
پُھلاں دی خشبو نوں سُنگھ کے
بُھل جاندے نیں

کیہڑی دنیا چار چوفیرے وَسدی اے
کیہڑے بَجھیڑیاں وِچوں جِند پئی لنگھدی اے

باغ دے اندر جیہڑی توڑ بُچا دیندی اے
لیکھاں والے پَیندے نیں اوس راہ دے اُتے

میں ونجھلی
میرے وِچوں پُھٹّن
وَن سونّیاں واجاں
رنگ برنگے راگ سُریلے
پِیڑاں بھریاں ہاواں

درد دے اندر ڈُبے ہوئے
ہوکے بھر دی جاواں
یاں میں پیار دے اندر رنگے
مِٹھے بول سُناواں

کِنّے ہوون گیت میرے
تے کیہڑے سُر وِچ گاواں
ہووے کون وجاون والا
ہتھ کیہڑے میں ہوواں

پھڑ کے ہتھیں مینوں کوئی
اوہدے ہتھ لگائے
یاں انگلاں دے اندر بھر کے
دل دا پیار وجائے

○

پُھلاں باجھوں مُشک مچے نہ
بدّل باجھ نہ ساون
تیل بِناں نہیں دِیوا بَلدا
باجھوں عشق نہ جیئون

کِھڑدے پُھل بغیچہ سارا
مہکاں نال بھر جائے
ساون مہینے بدّل برسے
تے ہریالی چھائے

وِچ ہنیرے جیون راہواں
کٹن مشکل نال
لوڑ جے ہووے چانن دی
تے عشق دا دِیوا بال

○

سیک اگ وِچوں
ٹھنڈ ہوا وِچوں
جیوں دِسّے ناہیں
محسوس ہووے

پُھل کِھڑے ہوون
دُکھ لُکے ہوون
چُھپ سکے ناہیں
مُشک خوب ہووے

دِید اندر والی
آپے کَبھّ لیندی
بُوٹی پیار والی
جِتھے کِھڑی ہووے

رُوح رُوح نوں اِنجے
پُچھان جاندی
جیہڑی اِکوّ جیہے
رنگ رنگی ہووے

○

سنگی ساتھی ُچپ ُچپیتے
ُمڑ جاندے نیں اگے
ُدکھ وچھوڑے اوہ دل جاݨے
جیہڑے دل نوں لگے

ہاسے کھیڈے چھڈ کے آپݨے
وَل ُپرانے سارے
نویں نظر تے سوچ نویں
کِنّی آپݨی لگے

جگ دے سارے
رنگ نظارے
چھیڑ کے
وِچوں لنگھ کے
اکھیاں دُور کِتے جا تکن

دُوریاں نال ایہہ گوہڑیاں سانجھاں
کِتنے ڈُونگھے رشتے
چَن تے تاریاں دے
اوہ سارے فاصلے
جیویں مُک گئے

چُپ پہاڑاں اندر لُکیاں ڈُونگھیاں وادیاں
کِنّیں کروڑاں سالاں دے جادو دِیاں بھریاں
خبرے کیہ کُجھ ویکھیا اینہاں، کِنیاں گلاں
ایس ہوا دی چُپ دے اندر ایتھے لُکیاں

پتھراں تے بنیاں تصویراں بولدیاں نیں
چُپ کھلوتے پہاڑاں وِچ آوازاں نیں
ایس خموشی وِچوں گلاں سُندیاں نیں
بند اکھیاں وِچوں وی چیزاں دِسدیاں نیں

کہن سُنن دی لوڑ نہیں کوئی ایتھے رہندی
کُھل کے سامنے آپے ہر گل آجاندی
اندروں جیہڑے اِک دُوجے نال رشتے نیں
آپے آپس دے وِچ سارے جُڑدے نیں

جِسماں دی وی کوئی بندش نہیں رہندی
قید دے وِچوں جیویں جِندڑی چُھٹ جاندی
پُھلاں وِچوں اُڈ کے جیویں چار چوفیرے
ہوا دے اندر آپے خُشبو رَل جاندی
گونج آواز دی پھیلے جیویں چارے پاسے
چانن جیویں دھرتی اُتے ڈُلھ جاوے

شاماں پئیاں
گھر گھر اندر
بلیاں بتیاں
ٹی - وی چلّے
واجاں آئیاں
کھلرے ہاسے
چارے پاسے

چُپ چپیتے
کمریاں اندر
چُپ چپیتے
بندے سارے

کٹھے بیٹھے

شور دے اندر
کلّم کلّے
اِک دوجے توں
بے خبرے
انجاتے بندے

نظر ٹکا کے
ٹی۔ وی تکّن
اوپرے ہاسے
رَل کے ہسّن
آپنیاں آپنیاں
شاماں کٹّن

○

جیہڑا دل کدے وی
عشق سمندر ڈُبیا نہیں
اوہ کیہ جانے زور طوفاناں
اوہ کیہ جانے لہراں

کیویں چھلّاں کنڈھیاں اُپر
مُڑ مُڑ آندیاں جاون
کیوں اوہ وکھریاں ہوون مگروں
مُڑ آپے رَل جاون

اُپر ٹھاٹھاں ماردا رہندا
جِنا جوش جنون
ڈُونگھے پانیاں اندر ہوندا
اونا چین سکون

○

چیتر چڑھیا

باغ ہرے وِچ
دل دا پنچھی
پنجرے اندروں
چار چوفیرے تکے

پُھلاں دے رنگاں نوں
ہریاں پتراں وچوں
کِردیاں کِرناں نوں تکے

تے ایہہ جانے
ایہو جگ اے سارا

آئی وساکھی

چاننیاں وِچ
لیہندی اوس دا قطرہ
پنجرے دی
اِک تار دے اُتے
راتیں کِدھرے اٹک گیا

چڑھدی دُھپ دی
تیز کِرن نے
قطرے اندر
اگ بھڑکائی

تار ترٹی
پنچھی اُڈیا
مار اُڈاری
وِچوں پُھٹیا
باغ توں وکھرے
ہو کے ڈِٹھا
کِنّی کُھل اے اسماناں دی

دھرتی اُتے
کِھلرے ہوئے
رنگاں دا تے انت نہیں

○

دنیا اوہ سَراں اے
جِتھے اِک آندا
اِک جاندا اے
ہر کوئی آپنا ویلا پُورا کر کے
بس ٹُر جاندا اے

کلّیاں آنا کلّیاں جانا
فیر وی اِک دوجے نال رَل کے
کِنے دُکھ سُکھ وَنڈدا اے
تے کِنیاں سوچاں سوچ کے بندہ
یاں ہَسدا یاں روندا اے

○

پریت بھرے اِک گیت دی لَے
ورھے ہزاراں لنگھن مگروں
اجے وی صاف سُنیندی اے

اجے وی دِل دے اندر لُکیا
اوس سُریلے گیت دا جادو
اندروں دِل گرماندا اے

وادیاں اندر ازلاں توں
اِک ایہو گیت تے گونجیا اے
جِنّے پُھل نیں دھرتی اُتّے
ایسے راگ تے کِھڑدے نیں

اسماناں دے اُتّے بدّل
ایسے ای تان تے نچدے نیں
ایسے سُر دے نال رَلا کے
جھرنے شور مچاندے نیں

بدّل پُھل تے جھرنے سارے
کجھ چِر مگروں تے مُک جاندے
صدیاں پہلوں سُنے گیت دے
بول اجے وی بُھلدے نہیں

○

رُت بدلی تے نویاں کلیاں
فیر اِک وار لیائی
گھُپ ہنیرے مگروں جیویں
مُڑ رُشنائی آئی

دن دے چڑھیاں کیہڑے ویلے
سِر تے سُورج آنا اے
کون جانے کلیاں نے
کد کھڑ کے پھُل بن جانا اے

تیڈے ویلے کِھڑیاں پُھلاں
آپنا مطلب پاتا اے
فیر نشے وِچ جھومدیاں نے
کِنّا چِر لنگھاتا اے

خبرے کِنیاں وقتاں کولوں
کِنّا ویلا لنگھن تائیں
اِنجے ای دنیا دے اُتے
رُتاں آتا جاتا اے

○

ٹُردے ٹُردے راہواں اُتے اینویں کدھرے
اِک دم کوئی پُھل اکھیاں نوں ڈک لیندا اے
جیہدی مہک معطر کر دیندی اے دِل نوں
جیہدے رنگاں وِچ نظارہ بن جاندا اے

کِنّی واری شور شرابے وِچوں کِدھرے
کوئی حرف اٹک جاندا اے کنّاں اندر
جیہدے سُر ہلا دیندے نیں تار دِلاں دے
جیہدی گونج سُنائی دیوے رُوح دے اندر

○

انبرُ اتے تارے چمکن
وَدھدا گھٹدا چَن
چانن مگروں فیر ہنیرا
فیر چیڑھے گا چَن

مُڈھوں سارے کھیڈدے آئے
ایہو کھیڈ پُرانی
وارو واری نویں کھڈاری
پُگدے آپنی واری

○

پیار دا، اِک دریا وگدا جائے

ازلاں توں ایہہ ٹُردا آئے
ٹھنڈا پانی ونڈدا جائے
آپنے اندر بھردا جائے
کاٹ دوہناں کنڈھیاں دی

کُھرچی ہوئی مٹی
جیہڑی پیار دے اندر ڈُبدی جائے
تیہہ وِچ جاندیاں ہویاں
جیہڑی ریزہ ریزہ رَلدی جائے

کنڈھیاں اُتّے مُڑ اوہ پائے
جیون جوگی مٹی
کئیاں دی بُھکھ پیاس بُجھائے
اگے مُڑدا جائے

اکھیں دِسدا، شور سُنیندا
نیڑیوں وَیہندا، فیروی دور

جدھروں لنگھے، مُڑ نہ تکے
آپنے رستے مُڑدا جائے
ہَتھ کِسے نہ آئے

پیار دا! اِک دریا وگدا جائے

○

کدیں تے انج وی ہوندا اے
جے اندر دے کُجھ تار
اچن چیت ای ہل جاندے نیں
ورھیاں دی گُوہڑی نیندر دے
وِچوں آپے اُٹھ پیندے نیں
خبرے کیویں چھڑ جاندے نیں
آپنے آپ ای وَج پیندے نیں
دھڑکن دے وِچ رَل جاندے نیں
جیوں ہوون دِل دی آواز

فیر کدیں انج وی ہوندا اے
پِچھڑے ہوئے ایہہ تار
اچن چیت ای ٹُٹ جاندے نیں
وَجدے وَجدے رُک جاندے نیں
خبرے کِتھے گُم جاندے نیں
سُنجے دِل وِچ رہ جاندی اے
اونہاں دی آواز

○

پکیاں کندھاں
نیویاں چھتاں
چھتاں اُتے کیئں چھتاں
پھسے ہوئے کندھاں دے اندر
گھُٹے ہوئے چھتاں دے تھلّے
کُربل کُربل کردے بندے
اندر بندے
باہر بندے
سڑکاں اُتے دوڑدے بندے

اِک دوجے دے کولوں ودھ کے
آپنی آپنی دوڑ چ لگے
نہ اِک دوجے ول اوہ تکن
نہ اِک دوجے نوں اوہ پُچھن
دوڑدے جاون
دوڑدے جاون
کدیں نہ مُکن والی دوڑ

کدیں تے دوڑ دے وِچوں ہٹ کے
تھکیاں اکھیاں کھول کے ویکھو
اوتھے ویکھو جِتھے کندھاں
ڈکدیاں نہیں دِن دی لو
جِتھے تازی ہوا دے بُلّے
بندیاں دے ساہواں وِچ آپنی
ٹھنڈک بھر دے
دُھپ دی گرمی
تھکیاں ٹُٹیاں جسماں اندر
ہمت بھر دی

دھرتی دے ، اسماناں دے
دریاواں دے ، اوہ ڈھنگ سمجھدے
آندیاں جاندیاں رُتاں دے
اوہ سارے رنگ سمجھدے
بندے جتھے اِک دوجے دے کول نئیں بہندے
بندے جتھے آپنے آپ دے نیڑے رہندے

○

ہاڑ بہار ے
کوڈھے ویلے
گھنیاں پتراں تھلّے
گوہڑی چھانویں
لُکیاں ہوئیاں
چڑیاں دی آواز
ہَولی ہَولی
لنگھیاں ورھیاں دے گیتاں وِچ
ڈھلدی جاندی اے

کَنّاں دے وِچ
بَس‌ہے تاناں
جیہڑیاں اِنج لگدا سی
جیویں بُھل گئیاں نیں
مُڑ کے آون لگیاں

اکھیاں سامنے
سبھ تصویراں
کِنیاں صاف
تے کِنیاں نیڑے
دِسن لگ پئیاں

چیڑیاں دے گیتاں وِچ خبرے کیہ سی !

○

میں کلّی بیٹھی سوچاں
تے آل دوالے تکاں
ایہہ چانن تے ہنیرا
چٹا ہووے کہ کالا
جھوٹھا .بھانویں کہ سچا
کچا ہووے کہ پکا
اِک دوجے باجھ نہ دِسے
اِک دوجے باجھ نہ ہووے

پر جد ایہہ کٹھے ہوون
تے اپنا آپ وکھاون
اِک دوجے دے ہوون وچ
ایہہ اپنا آپ رُلاون
میں آل دوالے تکاں
تے کلّی بیٹھی سوچاں
میں اپنے آپ نوں آپے
ایہہ گلاں سبھے دَساں

○

ملّے پینڈے سُنجیاں راہواں
دِل دی نگری چُپ اُداس
شور شرابا جیویں کِدھرے
دُوروں پیا سُنیوے

دُکھ نے اندر ڈیرے لائے
غم دے جھکڑ جُھلّے
کنڈھیاں جیویں چوبھ لگائی
ہیڑ کلیجہ کٹّے

اکھیاں دے وِچ چِڑھیاں ہاڑھاں
ہڑھ ہنجواں دا وگے
کِتھے کِتھے اتھرو ڈِگے
ہور کِسے نہ ڈِٹھے

شور شرابے وِچوں لنگھدے
گُھپ ہنیرے رستے
اِک دِن چانن وِچ رُلن گے
جِتنا چِر وی لگے

○

چُپ کھلو تے رُکھاں دے
وِچوں وچ ہو کے لنگھدی ہوئی
مِٹھے بول سُناندی ہوئی
گاندی جائے ہوا

ساہواں دے وِچ ٹھنڈ پروندی
بانہواں دے گھیرے وِچ آندی
نیڑے آ کے جی پرچاندی
لنگھدی جائے ہوا

وِرھیاں دے تھکیاں رُکھاں تے
جنی دُھوڑ ہنیریاں پائی
اونہاں اُپروں لاہندی ہوئی
پیار دے گیت سُناندی ہوئی
وگدی جائے ہوا

○

اگ دِلے دے اندر جیہڑی
بھانبڑ وانگوں مَچ جائے
ساڑ کلیجہ سینہ سارا
مار کے لاٹاں پہنچ جائے

زخماں اُتے آپنے سیک دا
مُڑ ٹکور وی کر جائے
دُور ہنیرا کر کے سارا
اندر چانن بھر جائے

○

نگر نگر میں پھری ڈھونڈیندی
چین نہ کِدھرے مِلیا
چُپ دی چھانویں بہہ کے جس دَم
دل دے اندر تکیا

رنگ انیہے ڈِٹھے اندر
سبھ جگ چانن بھریا
رُوح دے پنچھی گیت سُنایا
سُر ساہواں وِچ رَلیا

○

ڈھلدی دُھپ دِیاں لمیاں کِرناں
مُکدا دِن چمکارن
ہواچ ہلدے پتیاں اُتے
لِشک سُنہری چاڑھن

کھیتاں دی ہریالی نوں
اوہ رُوپ انوکھا دیون
پکیاں فصلاں اُتوں آپنی
لالی ساری وارن

لنگھدیاں عمراں وِچ
اوہ آپنی سُرخی بھردیاں جاون
سوچاں اُتے
رنگ گلابی دا اوہ چھٹّا مارن

ڈھلدی دُھپ دیاں ایہو کِرناں
شاماں سوہنیاں کردیاں نیں
دِن دے مُکن ویلے ای تے
رنگ ایہہ سارے چڑھدے نیں

○

سارے جگ جہان توں چنگی
ساری دنیا کولوں وکھ
کِتے کوئی تصویر اے دِسدی
جیہدے ورگی
کدیں کدائیں تکنوں مِلدی

جِس وِچ بھردا بھرنے والا
سوچ دے چانن وِچوں چُن کے
حُسن جہان دے وِچوں پُن کے
اِک انوکھا رنگ

جس تصویر نوں ویکھدے ہویاں
ویکھن والے نوں اِنج لگے
جیویں اوہدے ای اندر دا
سارا حُسن تے سارا رنگ

اوسے اِک تصویر دے وِچوں
قطرہ قطرہ سِمدا ہویا
چار چوفیرے چڑھدا جائے
لُوں لُوں دے وِچ رچدا جائے

کدیں بتاندے ہتھاں دے وِچ
اِک دَم جادو آجاندا اے
جس دَم مقناطیسی لہراں
ہوا دے اندر نچدیاں نیں

جیہڑے ویلے ساریاں چیزاں
آپس دے وِچ جُڑدیاں نیں
او سے پَل وِچ ایہو جہیاں
بَندیاں تصویراں.

○

اِک دوجے دے دُکھاں دے
جے سانجھی بن کے رہیئے
پَنڈ غماں دی رِل کے چُکیئے
سارے درد وَنڈائیے

پیار دی گُوہڑی چھاں دے تھلّے
تازہ دَم ہو جائیے
ویلے نال جو گُھٹدی جائے
گنڈھ اوہ پکّی لائیے

○

کِھڑیاں پُھلاں تے رنگاں نے
کیسی مہک مچائی
لنگھیاں رُتاں دی اوہ ساری
اگ جیویں بھڑکائی

ڈھیراں خوشیاں وِچوں لنگھدیاں
گل دی سمجھ نہ آئی
غم دے نیڑے جاندیاں
کِنّی لذت درد دی آئی

ڈُکھ دا سیک تے اکھ دا پانی
مِلیاں پُھنڈ سے مِٹیوں بُوٹے
جٹرھاں جینہاں دیاں رُت وِچ ڈُبیاں
ٹہنیاں سوچوں اُچیاں

○

حیاتی ہر اِک جی دی
اُتوں ویکھیاں
رَلدی مِلدی
لنگھدی کِنی وکھری

کُجھ پُھلاں دی خشبو بن کے
دھرتی نوں مہکاون
کُجھ پانی دے جھرنے وانگوں
ہَسدے گاندے جاون
جھیلاں اندر تھہ وِچ سُتے
کِنے سُچے موتی
لبھ جاندے نیں حرف اوہناں نوں
جیہڑے کھوج لگاون

کجھ راہواں دے پتھر
کجھ طوفان ہنیری
دنیا دی افراتفری وچ پے کے
سبھ کجھ بھلّن
چار چوفیرے جُھلّن
ایس حیاتی وچوں
بندے کیویں کیویں لنگھن

کوئی کِنا تھوڑا جیون
لمیاں عمراں جی کے
کوئی تھوڑے چِر وچ
کئیں عمراں جِنا جی کے
رمز پچھانن صدیاں دی

○

چار چوفیرے کھلری ہوئی
مٹی دی خشبو
اسماناں تے لشکاں ماردی
رنمی رنمی لو

بدل گجّن پین پھوہاراں
رُت ساون دی آئی
ٹھنڈی سوہل ہوا دے پلّے
یاداں بنھ لیائی

لِشکاں وانگوں لنگھے ویلے
چمکاں ماردے رہے
مہک پُراتیاں گلاں وِچوں
کِدھرے نیڑیوں آئی

جگراتے دے دِیوے اندر
بتی سوچاں والی
قطرہ قطرہ بھر کے ہنجو
ساری رات جلائی

○

ان ڈِٹھیاں راہواں دے اُتے
اگوں اگے ٹُرنا اے
ساہ دریا نے سہجے سہجے
آپنے رستے رُڑھنا اے

ہریاں بھریاں راہواں
کدھرے وِچ اُجاڑاں وگنا اے
اُچیاں نیویاں رستیاں وِچوں
تیزیاں نہ ہولی لنگھنا اے

ایہہ نہ جانے کِنا پینڈا
ہور اجے اس کٹنا اے
اوڑک جا کے اِک دیہاڑے
وِچ سمندر رَلنا اے

○

اسماناں تے ڈلھکاں ماردے
لکھ کروڑاں تاریاں وِچوں
اِک تارا

اِنج نظراں اگے اٹک گیا
جیوں اوہدے چمکن وِچ ہووے
سبھناں توں وکھرا لشکارا

فیر ویکھدے ویکھدے اوہ تارا
سہجے سہجے نیڑے آیا
آپنے اندر دی ٹھنڈی لِشک دا
اکھیاں نوں گھیرا پایا

تے دِل دے اندر چُھپ کر کے
کِرناں دا سارا چمکارا
رکھ کے نخبرے کیہڑے ویلے
مُڑ اسماناں نوں پرت گیا

○

بندیاں دی اس دنیا اندر
کِنّے سخت اصول
اُچّیاں کندھاں چار چوفیرے
اَوکھے نیں دستور

دستوراں دے اُتّے ٹُردے
کندھاں اندر رہندے
اُپروں سارے ہَسن کھیڈن
وِچّوں وچ مجبور

اس دنیا وِچ جیہڑے چاہوں
آپنے رنگ دا جیونا
اونہاں نوں سبھ گھور کے تکن
چار چوفیریوں ڈکن

اندروں اندریں مر کے
جیہڑے رہن حیاتی کٹدے
اکھاں اگے ٹُردے جاوَن
کِسے نوں نظر نہ آوَن

○

بدلاں وانگوں اُڈدیاں سوچاں
نال اُڈا کے
آپنی بُکل وِچ لُکا کے
آسے پاسے ساریاں چیزاں
کولوں تیز لنگھا کے
اوس جگہ لے جاون
جِتھے شور شرابا
چارے پاسیوں نیڑے آ کے
ساہ نہیں گھُٹدا

رِمٹی گھٹّے
جھگڑے جھیڑے
سبھ پِچھے رہ جاوَن
چنگے پَھیتے
نیڑے آندے
سُکھ دا ساہ دلاوَن
پانی وانگوں تَردا ہویا
اوہ نیلا اسمان
جِتھّے ٹھنڈیاں صاف ہواواں
وگدیاں ہویاں ، کولوں لنگھدیاں
ہولا کر دیاں جاوَن
تے بھار دِلاں دے لاہوَن

ہر اِک شے دے اندر ہووے
مُڈھوں ای رنگ بھریا
اوسے رنگ دے اندر رنگے
جو کُجھ لیکھے لِکھیا

اندروں آپے رَلدا جائے
جیوَن دے وِچ رنگ
اوسے رنگ دے وِچوں دِسدے
سبھ دنیا دے رنگ

رچے ہوئے رنگاں دا ہووے
آپنا اِک چمکار
جیہڑا راہواں وِچ کھلارن
کدیں کدائیں شیواں

اونہاں چمکدیاں راہواں دے
وِچوں چُن چُن تارے
آپنی آپنی جھولی پاون
آون والیاں شیواں

○

جیئوں پہاڑ تے چڑھدے پاندھی
لے کے مان تران
بَنھ کے آس اُمید دا ساتھ
ہریالی دے اندر
وَن سوَنّے رُکھاں دے وِچکار
چڑھدے جاون
رنگ مناون
تکن اُچیائی دے پار

اُچیائی دے اُپر اَپڑ کے
جو بُکل کھول کھلوندے نیں
تے آپنے اندر دے نَیناں نوں
چانن دے وِچ دھوندے نیں
جو اوس گھڑی دی ٹھنڈک
آپنے ساہواں وِچ پروندے نیں
تے آپنی سوچ دا پَلہ
گوُہڑے رنگاں وِچ ڈبوندے نیں

اوہ لہندی واری تکدے نیں
بڑی حُب تے بے پرواہی نال
انج نظراں دی گہرائی نال
آپنی گجھی گرمائی نال
اونہاں نوں جیہڑے نِکلے نیں
تے پندھ وِچ حالے پچھے نیں
جینہاں نے اُپر آنا اے
تے ہور اگانہہ نوں جانا اے

○

جیہڑا کم وی کرنا اے
مُڈھ تے اوہدا بنھنا اے

پر اوہ کِتھے جا کے مُکے
ایہہ ہوتی دا کرنا اے

○

ربّ دے رنگ نرالے
اِک پَل وِچ کیہہ کیہہ سمجھاوے
غم تے خوشیاں اِنج وٹائے
جیویں چَن ستارے

اِک پَل دے وِچ جگ مگ کردے
دوجے پَل چُھپ جاندے
نظروں اوہلے ہو کے فیروی
رہندے اوتھے ای سارے
چانن دھوکھا دیوے

بُہتی لو وی کجھ چیزاں نوں
سامنے اِنج چمکارے
لوکیں سمجھن ایہو سبھ کجھ
لُٹن پیئے نظارے

○

اَج دا سورج چڑھیا
چار چوفیرے چانن دے وِچ
جو کُجھ ہے
سو ایہو سَچ اے

ایس چانن دے وِچوں
جو کُجھ لَبھ سکدا اے لَیندا اے
کچیاں شیواں نوں پکن لئی
اَج دی جھولی پاندا اے

جِنّے سورج چڑھ کے ڈَھل گئے
اونہاں سبھ دی گرمی

اَج دی دُھپ دی گرمی وِچ
کچیاں شیواں دے پکن لئی
آپنا سیک رَلائے گی

آون والے کل وِچ
اَج دی ساری گرمی
ساری سوچ
آپنا رنگ بھرے گی

سورج دے ڈُبن توں پہلاں
اَج دے سَچ نوں
گوُہڑے رنگ وِچ رنگنا اے

دُکھ حیاتی دا

بانھواں اَڈ اَڈ

وَدھدا رہندا

پَلدا رہندا

تکدا رہندا

آپنے آل دوالے وِچوں

لنگھدا رہندا

منگدا رہندا

دن دا چانن

دُھپ دی گرمی

تازہ پانی

نرم ہوا

○

میلہ چار دیہاڑے

ہٹیاں سجیاں چار چوفیرے
لکھاں کھیڈ کھڈونے

رنگ برنگیاں
نِکیاں وڈیاں
ٹولیاں اندر ونڈے
موج مناون بندے

میلے اندر

واج اُچیری ڈھولاں دی
تے واج دے اندر ڈُبے
تھاپاں اُتے پَیر تھرکدے
آپنے آپ نوں بُھلے
بال مشالاں ہتھاں دے وچ
پاون دھمالاں بندے

ڈھول ڈھمکّے کولوں وکھرا
دور اِک پاسے
دھوئیں دی چادر دے اوہلے
رَتی لو دا چانن

چانن دے وِچ
کجھ پرچھانویں
گھیرا پاکے

بلدیاں لاٹاں وِچوں گرمی
اکھیاں راہیں اندر پاکے

سیک دوالے
نِگھ کما کے
توڑ چڑھاون میلہ

○

ویلا کیہ اے کوئی نہ جانے
کیہنے ایہدے ڈھنگ پچھانے
دن ، مہینے ، سال تے صدیاں
پہر، گھڑی تے پَل دو پَل

سُورج ، چَن ، ستارے گِندے
لکھ کروڑاں صدیاں
رُتاں نال حیاتی بَنھدے
پُھل، پتے تے کلیاں

وڑھیاں دے گھیرے دے اندر
مُڑدے رہندے لوک
اِک اِک پَل دے اندر
جیوندے مَردے رہندے لوک

کجھ گھڑیاں صدیاں توں لمیاں
کجھ صدیاں اِک پَل
آپنی آپنی بِت مطابق
ویلا کَٹدے لوک

○

مطبوعہ فیروز سنز (پرائیویٹ) لمیٹڈ لاہور۔ باہتمام عبدالسلام پرنٹر اور پبلشر

فیروزسنز (پرائیویٹ) لمیٹڈ

لاہور کراچی راولپنڈی

969 0 00975 3

Rs. 60.00